

UDK 37

INTERNATIONAL JOURNAL

ISSN 2545 - 4439

ISSN 1857 - 923X

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers

HUMANITIES

Vol. 22.6

KIJ

Vol. 22

No. 6

pp. 1455 - 1894

Skopje 2018

Global Impact & Quality Factor 1.322 (2016) <http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

KNOWLEDGE

KNOWLEDGE - INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC PAPERS
VOL 22.6

Promoted in Vrnjacka Banja, Serbia

16-18.03.2018

KNOWLEDGE – International Journal

Vol. 22.6

Vrnjacka Banja, Serbia, March, 2018

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 22.6

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Cezar Birzea PhD, Ljubomir Kekenovski PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Ivo Zupanovic, PhD, Savo Ashtalkoski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Laste Spasovski PhD, Mersad Mujevic PhD, Milenko Dzeletovic PhD, Margarita Koleva PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Predrag Trajković PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Lisen Bashkurti PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 22.6

ISSN 1857-923X for e - version

ISSN 2545-4439 for printed version

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academician Prof. Vlado Kambovski, PhD

Vice president: Prof. Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management - Skopje (Macedonia)

Members:

- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Aleksandar Korablev PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Boshkovic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola(Macedonia)
- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Emilija Djikić Jovanović, PhD, High School of Arts and Technology, Leskovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”,

Bujanovac (Serbia)

- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (Montenegro)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (Macedonia)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Krasimir Petkov, PhD, National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Ljubomir Kekenovski PhD, Faculty of Economisc, UKIM, Skope (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)

-
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Mitko Kotochevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
 - Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Margarita Koleva, PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
 - Prof. Margarita Bogdanova PhD, D.A.Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
 - Prof. Mahmut Chelik PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
 - Prof. Marija Mandaric PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
 - Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
 - Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
 - Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
 - Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
 - Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
 - Prof. Nenad Taneski PhD, Military Academy “Mihailo Apostolski”, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Nevenka Tatkovic PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
 - Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
 - Prof. Nikolay Georgiev PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
 - Prof. Nedzat Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
 - Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)
 - Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
 - Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
 - Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
 - Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
 - Prof. Petar Kolev PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
 - Prof. Rade Ratkovic PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
 - Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Rumen Stefanov PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
 - Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)

- Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sofronija Miladinovski, PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Sreten Miladinovski, PhD, Dean, Faculty of Law, MIT University (Skopje)
- Prof. Snezhana Lazarevic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje (Serbia)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Saad Motahir PhD, High School of Technology, Fez (Morocco)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity , Sofia (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Valentina Staneva PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Tomošević, PhD dekan, Fakultet za inžinjerijski menadžment, Univezitet Union "Nikola Tesla", Beograd, (Srbija)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Zlatko Pejkov, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zoja Katru PhD, Prorektor, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Branko Boskovic PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Bulgaria)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University, Skopje (Macedonia)
- Hatidza Berisha, Military Academy, University of Defense, Belgrade (Serbia)
- Violeta Dimova, PhD, University “Goce Delcev”, Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab, Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Contents

EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING – METHODOLOGY ASPECTS	1473
Veselin Chantov	1473
EFFECTIVENESS OF THE PERFORMANCE OF NATIVE LANGUAGE TEACHER’S SPEECH BEHAVIOR AS AN EXPERT EVALUATOR OF STUDENTS’ WRITTEN TEXTS.....	1479
Snezhanka Dobreva	1479
LITERARY TEXT AND ITS IMPLICATIONS IN TEACHING LANGUAGES	1485
Violeta Dimova	1485
Snezana Kirova	1485
Dragana Kuzmanovska	1485
STRUCTURAL-SEMANTIC NOUN MODELING IN THE GERMAN AND ALBANIAN LANGUAGE	1489
Alida Emini	1489
Arben Djemaili.....	1489
GRAMMATICAL EVIDENTIALITY IN MACEDONIAN AND BULGARIAN LANGUAGE LEARNING AS A SECOND/FOREIGN LANGUAGE.....	1497
Igor Stanojoski	1497
CHARACTERISTICS OF MIHAIL RENDZOV’S POETRY	1503
Violeta Martinovska.....	1503
THE ROLE OF INPUT IN THE TEACHING OF GRAMMAR IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION.....	1507
Violeta Nikolovska	1507
KRASHEN’S THEORY OF SECOND LANGUAGE ACQUISITION.....	1511
Vesna Koceva	1511
ANDRIC’S AND SELIMOVIC’S COMPREHENSION OF ARTS.....	1519
Kemal Džemić	1519
Ahmet Bihorac	1519
Alisa Džemić.....	1519
CONTRASTIVE ANALYSIS OF FAIRY-TALE ELEMENTS IN THE WORKS OF HRISTO PETRESKI AND MARKO CEPENKOV	1525
Jovanka Denkova	1525
Natasa Dimitrova	1525
MODALITY MARKERS IN THE SPEECH ACTS OF ASSURANCE IN ENGLISH AND BULGARIAN SPOKEN DISCOURSE	1533
Deyana Peneva.....	1533
ALHAMYADO LITERATURE IN SANDZAK	1539
Ahmet Bihorac	1539
Kemal Džemić	1539
Alisa Džemić.....	1539
THE LANGUAGE OF THE DIGITAL AGE	1545
Miroslava Tsvetkova.....	1545
THE NOTION OF ONLINE TEACHING FOR ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION.....	1553
Slobodanka Đolić.....	1553
A CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE CATEGORY OF GENDER IN ENGLISH AND ALBANIAN NOUNS.....	1559
Edita Kamberi Spahiu	1559

Isa Spahiu.....	1559
THE PERSON FOR A SALIENT FEATURE METONYMY IN ENGLISH AND BULGARIAN MEDIA TEXTS	1563
Aleksandra Aleksandrova	1563
MUSINE AND ALBANIAN LITERATURE	1567
Ermelinda Kashah.....	1567
ENGLISH LANGUAGE KNOWLEDGE COMBINED WITH ICT – KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS	1571
Ivana Ćirković-Miladinović.....	1571
Radmila Milovanović.....	1571
Biljana Stojanović.....	1571
THE RECEPTION OF LITERARY WORKS BY MEANS OF MODERN MEDIA.....	1577
Buba Stojanovic	1577
PARALINGUISTIC ELEMENTS OF NON-VERBAL COMMUNICATION.....	1583
Alica Arnaut.....	1583
Jovana Jokanović	1583
THE DYSTOPIAN SCIENTOCRACY IN BRAVE NEW WORLD BY ALDOUS HUXLEY	1589
Emine Shabani	1589
PHENOMENON OF CHILDHOOD AND THE POWER OF LANGUAGE IN THE NOVEL ALICE IN WONDERLAND BY LEWIS CARROLL.....	1597
Danijela Mišić.....	1597
THE IMAGE OF CHILDHOOD IN THE CHILDREN’S PROSE OF VELKO NEDELKOVSKI	1601
Silvija Apostolovska	1601
Jovanka Denkova	1601
TEENAGERS' SKILLS OF SELF-MONITORING AND SELF-CONTROL WITH REGARD TO OBSERVING LANGUAGE NORMS DURING WRITTEN PRODUCTION IN THE FOREIGN LANGUAGE	1607
Penka Nikolova Avramova	1607
THE PROBLEM “CHILDREN’S SUBCULTURE” AND ITS PLACE IN THE PROCESS OF SOCIALIZATION OF PRESCHOOL CHILDREN	1611
Maria Georgieva	1611
OSMOSIS – A METHOD OF TEACHING STUDENTS IN A BULGARIAN LANGUAGE PREPARATORY COURSE.....	1615
Detelina Mileva.....	1615
Christina Spassova	1615
TURKISH LANGUAGE TEACHING IN MACEDONIA AND BOOKS THAT ARE PUBLISHED	1621
Mahmut Chelik	1621
Zeki Gurel	1621
THE ROLE OF READERS AND RECEPTION THEORY IN POSTMODERN LITERATURE.....	1626
Mirela Bašić	1626
ABOUT GENDER IN OUR LANGUAGE.....	1633
Esmeralda Mustafić	1633
RENARRATION OF PRESENT TENSE IN MACEDONIAN LANGUAGE.....	1637
Igor Stanojoski	1637
INTEGRATIVE APPROACH TO DIRECTED ACTIVITIES IN BASICS OF SCIENCE AND ENGLISH LANGUAGE	1641

Irena Golubović-Ilić.....	1641
Ivana Ćirković-Miladinović.....	1641
UNIVERSITIES OF THE MOTIVES OF MAN’S TRAGEDY IN THE WORKS OF HUSEIN BASIC	
.....	1647
Alisa Džemić.....	1647
Kemal Džemić	1647
Ahmet Bihorac	1647
IMPACTS OF THE RADIOACTIVITY OF NOMINAL CORE	1653
Tong Fanghua 童芳华,	1653
Yixi Dengzhu 益西邓珠,	1653
TYPES OF DICTIONARIES	1661
Jusuf Mustafai.....	1661
„THE HOLY MOTHER” FOR SOPRANO AND PIANO (1930) – ONE OF SIGN WORKS OF	
BULGARIAN COMPOSER-KLAVIER VIRTUOSO DIMITER NENOV	1668
Romeo Smilkov	1669
LOGIC OF ARRANGEMENT OF THE INFORMATION IN THE MUSIC TEXTBOOK FOR THE 7TH	
GRADE OF THE GENERAL EDUCATION SCHOOL OF BULGARIA	1677
Krasimira Georgieva Fileva – Ruseva	1677
MUSIC, THE CREATION OF AESTHETIC MUSICAL TASTE AT CHILDREN AND THE	
INFLUENCE OF SPECIFIC FACTORS	1683
Teuta Alimi Selmani	1683
THE MUSICAL PEDAGOGICAL AND THEORETICAL CONCEPTS DEVELOPED BY PROF.	
ZDRAVKO MANOLOV FOR THE DEVELOPMENT OF THE MUSICAL HEARING EDUCATION	
IN BULGARIA.....	1689
Milena Bogdanova.....	1689
FOR THE INTEREST OF THE 7th- YEAR SCHOOL STUDENTS AT THE BEGINNING OF THE 21st	
CENTURY TO THE BULGARIAN MUSICAL FOLKLORE.....	1694
Milana Vlahova - Ilkova	1694
MUSICAL AND FOLKLORE ACCENTS IN THE NEW YEAR'S FESTIVE CUSTOM AND RITUAL	
CYCLE IN DOBRUDZHA	1700
Galya Petrova – Kirkova.....	1700
PRACTICAL AND MOTIVATIONAL ASPECTS OF TRANSITION FROM ONE PART TO TWO	
PARTS PLAYING IN THE INITIAL YEARS OF STUDYING CLASSICAL GUITAR.....	1709
Anastas Mihaylov	1709
GRAPHIC DESIGN IN THE PERIOD OF SOCIAL REALISM WITHIN THE YUGOSLAV ARTISTIC	
SPACE (1945-1950)	1713
Ester Milentijevic.....	1713
Branka Gugolj.....	1713
RELATION BETWEEN CONTEXTUAL INFORMATION AND THE SUBJECTIVE EXPERIENCE	
OF THE ARTISTIC PAINTINGS.....	1721
Nejbojsa Milicevic	1721
Ana Jovancevic	1721
ESSENTIALITY OF THE PHENOMENON KIBERSOCIALIZATION AND STUDY OF THE	
EDUCATIONAL POTENTIAL OF THE MODERN BULGARIAN FAMILY	1727
Elena Dicheva	1727

CHARACTERISTICS OF THE ACTION AND CONSEQUENCE AS FORMING ELEMENTS OF THE CAUSAL CONNECTION.....	1733
Jetmire Zeqiri	1733
STATE OF THE CRITICAL INFRASTRUCTURE OF THE DEFENSE TECHNOLOGY AND INDUSTRY BASE OF THE REPUBLIC OF SERBIA	1739
Hatidza Berisha.....	1739
Edin Garapija	1739
Stanko Bulajic.....	1739
SYSTEMIC THEORY AND DEVELOPMENT OF THE SOCIO-TECHNICAL CONCEPT.....	1749
Venelin Terziev.....	1749
Vanja Banabakova	1749
Margarita Stoilova	1749
CURRENT STATE AND FUTURE PROSPECTS OF SOCIAL SERVICES IN COMMUNITY FOR PEOPLE WITH DISABILITIES IN BULGARIA	1757
Veronika Spasova	1757
RELATION BETWEEN EGO STATES AND TEAM ROLES ON TEACHER’S SAMPLE: CAN DOMINANT EGO STATE PREDICT PREFERRED TEAM ROLE?	1765
Ana Jovancevic	1765
Zorica Markovic.....	1765
CONNECTION BETWEEN PRE-EXAM ANXIETY WITH LOCUS CONTROL AND ACADEMIC ACHIEVEMENTS OF STUDENTS	1771
Zehra Hamidović	1771
LOVE OPPOSITE THE LAW - THE REASON OF DIVORCE ACCORDING TO THE HOLY CANNONS OF THE HOLY ORTHODOX CHURCH	1779
Panche Kjosev.....	1779
SUBJECT OF REPETITION IN THE HOLY QUR'AN.....	1785
Abdulxhemil Nesimi.....	1785
ESTABLISHMENT OF CONTEMPORARY ORTHODOX CHRISTIAN MISSION ACTIVITIES IN SHANGHAI - TRADITION AND MODERNITY	1791
Sandra Knežević	1791
ETHNOPSYCHOLOGICAL CONSCIENCE –IMPORTANT ELEMENT IN METHODOLOGY OF FIELD RESEARCH IN THE HETEROGENEOUS COMMUNITIES	1799
Sonja Rizoska Jovanovska.....	1799
PERCEPTION OF ETHNIC AND RELIGIOUS IDENTITIES IN A MULTICULTURAL AREA: THE CASE OF TETOVO	1807
Ali Pajaziti	1807
SOME RECOGNITIONS AND APPLICATIONS IN MACEDONIAN MUSLIMS IN RELATION TO HAVING A CHILD.....	1811
Mensur Nuredini	1811
THE PRINCIPLE OF JUSTICE OR THE "KEY STONE" OF THE LAW-MORAL-RELIGION RELATIONSHIP	1819
Mariya Doncheva.....	1819
RITES AND CEREMONIES CELEBRATIONS	1824
Zlatin Marinkov	1824

THE INHIBITION FOR INCEST IN THE MACEDONIAN TRADITIONAL CULTURE (BY THE EXAMPLE OF THE MACEDONIANS WITH ORTHODOX AND MACEDONIANS WITH MUSLIM RELIGION)	1828
Sonja Rizoska Jovanovska	1828
THE MEANING OF TRUTH IN HEIDEGGER'S CRITIQUE OF SUBJECTIVE AESTHETICS.....	1834
Zlatko R. Popovski.....	1834
Vesna Pavlovic.....	1834
SOME MACEDONIAN BELIEFS AND LEGENDS.....	1840
Mensur Nuredini	1840
ETHICAL CONTROVERSIES OF THE BIOTECHNOLOGICAL ENHANCEMENT OF HUMAN BEINGS	1848
Ruzica Petrovic	1848
THE PUBLIC RELATIONS AND THE SPECIAL EVENTS (OPENING OF THE HOTEL HILTON POZNANJ - "HILTON ROCKS").....	1854
Biljana Rajčinova-Nikolova.....	1854
KARL POPPER FALSIFICATION THEORY AS THE DRIVING FORCE OF SCIENTIFIC PROGRES	1862
Violeta Babić	1862
Aleksandra Milosavljević	1862
INNOVATIONS IN FINANCING EDUCATION IN SYSTEM OF DEFENCE.....	1868
Nikola Vidović.....	1868
Hatidža Beriša.....	1868
REPORT ON PROFESSIONAL ORIENTATION	1874
Zehra Hamidović	1874
TECHNIQUES FOR WRITING MASTER THESIS AND DOCTORAL DISSERTATION	1881
Suada A. Džogović	1882
ALEXANDER THE GREAT - STRATEGIST AND FREAK	1888
Vesna Pavlović.....	1888

THE ROLE OF INPUT IN THE TEACHING OF GRAMMAR IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION

Violeta Nikolovska

University “Goce Delchev” – Shtip, the Faculty of Educational Sciences, violeta.nikolovska@ugd.edu.mk

Abstract: Second language acquisition as a special scientific field is focused on mechanisms by which students build and create new linguistic system. Input is the language that students listen to or read in the context of communication (Aleksova et al., 2011). Input is language in which students are exposed in the process of communication and the language to be adopted. In the contemporary theories of second language acquisition, the input is given a central place in the process of building a new linguistic competence. If we want input to be useful, it is necessary to satisfy two criteria: it needs to be comprehensible and it is necessary to contain the message that students can perceive. In this article, we turned our attention to the role of comprehensible and meaningful input into teaching grammar. We shall point to the differences in teaching second language grammar in the traditional approach and in the communicative approach. We will emphasize the fact that the teaching of grammar should be focused on developing internal mechanisms possessed by the students to learn the structure of a new language system and to develop new linguistic competence.

Keywords: input, meaning, linguistic competence, teaching grammar

УЛОГАТА НА ИНПУТОТ ВО НАСТАВАТА ПО ГРАМАТИКА ПРИ УСВОЈУВАЊЕТО НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК**Виолета Николовска**

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за образовни науки, violeta.nikolovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Усвојувањето на немајчин јазик, како посебна научна област е фокусирано на механизмите по кои учениците го градат и го создаваат новиот јазичен систем. Инпут е јазикот кој учениците го слушаат или го читаат во контекст на комуникацијата (Алексова и др., 2011). Инпут е јазикот на кој се изложени учениците во процесот на комуникацијата и кој треба да го усвојат. Современите теории за усвојување на немајчин јазик на инпутот му даваат централно место во процесот на градење на компетенција на новиот јазичен систем. За да биде корисен, инпутот треба да задоволува два основни критериуми: треба да биде разбирлив за учениците и треба да содржи порака која учениците ќе можат да ја воочат. Во овој труд ќе се задржиме на улогата што ја има значенскиот и разбирлив инпут во наставата по граматика. Ќе се осврнеме на разликите во наставата по граматика на немајчин јазик во традиционалниот пристап и во комуникативниот пристап. Ќе го нагласиме фактот дека наставата по граматика треба да биде фокусирана на развивање на внатрешните механизми со кои располагаат учениците за прифаќање на структурата на новиот јазичен систем и градење на новата јазична компетенција.

Клучни зборови: инпут, значење, јазична компетенција, настава по граматика

1. ИНПУТ – ИЗЛОЖЕНОСТ НА ЈАЗИКОТ. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ИНПУТОТ

Инпутот е јазикот кој учениците го слушаат или читаат во комуникациски контекст (Алексова и др. 2011: 17). Со други зборови, инпутот е јазикот на кој е изложен ученикот, во контекст на комуникацијата. Кога наставникот го држи наставниот час, тој може да го изложи ученикот на корисен или некорисен инпут.

Ако предава за минатите определени времиња, тој може да го појасни образувањето на формите, но тоа нема да се смета за корисен инпут. Корисен инпут би бил текст преплавен со овие форми, така што ученикот самиот ќе го извлече заклучокот за образувањето и значењето на овие форми:

Вчера бев во театар. Глумците играа одлично. Претставата беше многу интересна. Траеше три часа, но тоа време помина незабележително. Текстот предизвика силни емоции кај публиката.

Значењето на засведоченост⁸, карактеристично за определените времиња може да се објасни преку сопоставување со текст во кој не среќаваме глаголски форми што искажуваат засведоченост, туку прекажаност:

Претставата што другар ми ја гледал вчера не била толку интересна. Актерите добро играле, но текстот бил оптоварен со многу непотребни реплики и на моменти досаден. Режиерот се обидел да го адаптира текстот на сцената, но не успеал многу во тоа.

На овој начин, во комуникативен контекст, преку инпутот на кој се изложени, учениците ќе можат да го усвојат значењето засведоченост наспрема прекажаност⁹ и да научат нешто за образувањето на формите на аористот и имперфектот наспрема перфектот.

Најдобар комуникациски контекст за учење немајчин јазик е социјалната средина, учениците да бидат изложени на јазикот кој го усвојуваат во природна средина. Сепак, и институционалниот и формалниот контекст, како што се на пример часовите по странски јазик има свои предности, тука особено ќе ја нагласиме улогата на наставникот кој се јавува како модератор во процесот на усвојување на знаењата.

Еден корисен инпут треба да биде разбирлив и значенски (да носи порака). Само таков инпут му овозможува на ученикот да ја пронајде врската меѓу формата и значењето. Примерот кој погоре го наведовме е пример за корисен инпут. Разбирлив е, носи значење и има уште една важна карактеристика, а тоа е – преплавен е со примери од формите што се предмет на усвојување. Инпутот и во текот на комуникацијата, и во текот на наставата, може да трпи модификации. Во текот на комуникацијата, говорителот е принуден да прави поедноставување на инпутот, со цел да биде разбран од неговиот соговорник кому кодот на комуникација не му е мајчин јазик и е во процес на негово усвојување; исто така и наставникот на часот треба да го менува и прилагодува инпутот за да можат учениците полесно да го разберат јазичниот текст на кој се изложени во текот на часот. Според застапниците на лингвистичката дисциплина усвојување на немајчин јазик (Lee and VanPatten 2003; VanPatten 2003), модифицираниот инпут треба да има едноставна синтакса и да не содржи неправилни форми. „Наставникот треба да користи лексика која е во честа употреба, да ги повторува основните елементи или да ги преформулира, да дава, ако е потребно, дополнителна информација за значењето, да поставува насочени прашања; неговиот изговор треба да биде јасен а зборувањето побавно, треба да одбегнува фразеолошки изрази, двосмислени изрази, алузии и сл.; да ги заменува пасивните конструкции со активни; да се потпомага со користење невербални средства (гестикација, цртежи, слики, фотографии и сл.)“ (Алексова и др. 2011: 18).

Лингвистите (Lee and VanPatten 2003; VanPatten 2003) разликуваат интерактивен и неинтерактивен инпут. Неинтерактивниот инпут е некомуникативно изложување на јазикот што се усвојува од страна на ученикот. На пр. ученикот слуша радио, гледа телевизija, чита книга, списание, оглас, реклама на немајчин јазик. Интерактивен инпут е инпут во којшто имаме комуникација: разговор на ученик со наставник, разговор на ученик со непознат минувач, разговор на ученик со ученик во текот на вежбите во наставата. Интерактивниот инпут игра голема улога во текот на наставата по немајчин јазик, бидејќи дава можности за повторување на информацијата што не е добро слушната или разбрана во текот на комуникацијата, овозможува модификување, поедноставување на инпутот, или дополнително објаснување. Во усвојувањето на немајчин јазик, последната постапка е наречена преговарање за значењето. На овој начин, преку интерактивниот инпут, се олеснува изучувањето на немајчиниот јазик: се олеснува разбирањето на инпутот и се надминуваат проблемите во комуникацијата.

Една од формите на интеракција е рекастирањето (замената). Со оваа форма на интеракција учениците добиваат повратна, корективна информација (VanPatten and Benatti 2010). Рекастирањето му овозможува на ученикот да ја види разликата меѓу неговиот меѓујазик (новиот јазик кој се развива) и целниот јазик (јазикот кој се изучува). Пример за рекастирање:

Говорител на немајчин јазик: *Вчера Јана била во театар.*

Согворник на мајчин јазик: *Била во театар?*

Говорител на немајчин јазик: *Да, била во театар.*

⁸ в. Конески 1982: 423, 426.

⁹ в. Конески 1982: 423, 426, 463-464.

Ли и Ван Патен (Lee and VanPatten 2003) сметаат дека на учениците треба да им се овозможи самите да размислуваат за формалните карактеристики на јазикот што го изучуваат, преку интерактивен инпут и користејќи го јазикот за комуникациски цели. Заради тоа, инпутот треба да е разбирлив и да носи порака.

2. НАСТАВАТА ПО ГРАМАТИКА ВО КОМУНИКАТИВНИОТ ПРИСТАП

Во процесот на усвојување на немајчиниот јазик, многу е важно да се определи местото и начинот на наставата по граматика. Во традиционалниот пристап централна улога има наставникот кој учениците ги подучува на системите граматички форми на целиот јазик. Од учениците се бара преку вежби механички да применуваат јазични единици кои не се дел од комуникативен контекст. Начинот на подучување на граматичките правила е експлицитен. Методот е дедуктивен: на учениците им се презентираат правила кои потоа учениците треба да ги применат на јазични исечоци. Во граматичко-преведувачкиот приод, преведувањето се смета за една од поважните вештини што треба да ја усвојат учениците. Преведувањето треба да биде од мајчиниот на немајчиниот јазик. Пример за граматичка вежба според традиционалниот метод:

Грамматичко правило: Сегашно време се образува со наставките: 1. л. едн. –м; 2. л. едн. –ш; 3. л. едн. –Ø; 1. л. мн. –ме; 2. л. мн. –те; 3. л. мн. –ат.

Вежба: Поставете го глаголот во соодветна форма за сегашно време.

Јане (чита) _____ убавта книга.

Вие не го (разбира) _____ прашањето.

Јас не (зборува) _____ гласно.

Во модерните пристапи на усвојување на немајчин јазик се цени дека наставата по граматика позитивно влијае на брзината на учењето на немајчиниот јазик. Затоа, не се поставува прашањето дали е потребно учениците да имаат експлицитна настава по граматика, туку се поставува прашањето каков треба да биде пристапот кон наставата по граматика. Во „Прирачникот за настава по немајчин јазик“ (Алексова и др. 2011) врз основа на модерната литература од оваа област прикажани се приоди во наставата по граматика засновани на инпутот. Во излагањето што следува ќе се задржиме на некои од методите на настава по граматика кои се засновани на инпутот. Веќе споменавме, дека инпутот треба да биде разбирлив и да содржи порака. При тоа, за да се истакне некоја граматичка особина, потребно е да се постигне преплавување на инпутот со таа граматичка особина, и на тој начин да им се овозможи на учениците сами да ја воочат таа особина и да ја усвојат. Тоа е имплицитна настава по граматика. На пример, усвојувањето на идно време во македонскиот јазик:

Утре ќе се сретнам со мојата најдобра пријателка по подолго време. Ќе одиме заедно на кафе во некој локал во Центарот на градот и долго ќе си зборуваме. Ќе ѝ се израдувам и јас на неа и таа на мене. Ќе ја поканам и кај мене на гости.

Во јазичниот текст што го приложивме, инпутот е преплаван со форми на идно време. Нивното усвојување е спонтано, а не механичко како при традиционалниот пристап на предавање граматика. Методот на изучување е индуктивен. Грамматичкото правило може да се потенцира на крајот, како резиме од работата со инпутот при комуникативниот пристап. На учениците им бил понуден разбирлив инпут со порака. При овој пристап, битно е да не се прекине текот на комуникацијата. Од учениците треба да се бара да прават вежби со инпутот: да поставуваат прашања, да заземаат различни улоги и да го реконструираат настанот, да раскажат свое лично искуство во врска со инпутот и сл.

Друг метод на имплицитно подучување на граматички содржини е преку визуелно истакнување на целната содржина во пишуваниот текст. Визуелното истакнување може да биде со задебелување или искосување на буквите. На тој начин се привлекува вниманието на ученикот кон посакуваната граматичка содржина. На пример, визуелно истакнување на содржината – образување на компаратив кај придавките и кај некои прилози во македонскиот јазик:

*Родителите може некогаш и погрешно да го воспитуваат своето дете. Особено кога го споредуваат со неговите другарчиња и секогаш ги сметаат во нешто за **подобри** од него: Тој **повеќе** учи од тебе. Таа има **поубав** ракопис. Друг е **подобар** по математика. Некоје дете е **поспремено** физички, **побрзо** трча. И така до недоглед.*

Традиционалната настава по граматика е заснована на аутпутот. На учениците експлицитно им се објаснуваат граматичките правила и потоа од нив се бара да ги вежбаат тие правила во усна или писмена форма. Се прави манипулација со аутпутот.

Во наставата по граматика на немајчин јазик, заснована на обработка на инпутот, редоследот е обратен (Lee and VanPatten 2003): Инпут → Интејк → Нов јазичен систем → Аутпут, при што со терминот „интејк“ се означува делот од инпутот кој е обработен од страна на учениците; новиот јазичен систем е „меѓујазикот“ во процесот на учење на немајчиниот јазик; а резултатот е аутпутот. Учениците при обработката на инпутот прво го усвојуваат значењето на ниво на лексеми, а дури потоа граматичките карактеристики (Алексова и др. 2011: 9).

Со техниката на препознавање на граматичката форма и нејзино генерализирање вниманието на учениците се свртува кон формалните карактеристики на јазикот кој се изучува. На учениците им се даваат информации кои треба да се поврзат, при што се открива граматичкото правило. Обично се работи за составување на реченици од сегментирани информации. При составувањето на речениците се откриваат граматичките или лексичките особености на јазикот што се изучува, на пример значењето и употребата на соодветни предлози. За илустрација на оваа техника, ќе прикажеме сегмент од вежба од учебникот „Зборувате ли македонски?! Do you speak Macedonian“ (Кусевска и Митковска 1995: 12):

<i>Име</i>	<i>Град</i>	<i>Земја</i>
<i>Марио</i>	<i>Римини</i>	_____
<i>Ставрос</i>	<i>Атина</i>	_____
<i>Џек</i>	<i>Денвер</i>	_____

Разговарајте.

А: Здраво. Јас сум Марио. Јас сум од Римини. Б: Каде е тоа? А: Во Италија.

3. ЗАКЛУЧОК

Во наставата по немајчин јазик клучна улога има структурирањето на значенски и разбирлив инпут. Само значенски и разбирлив инпут учениците можат да го развијат во имплицитен систем. Преку интерактивни задачи, на учениците треба да им се овозможи да ги воочат формалните карактеристики на јазикот кој го изучуваат. Во тоа ќе помогне и наставата по граматика, која не треба да ги изложува учениците на граматичките правила експлицитно, туку треба да им овозможи до правилата да дојдат по индуктивен пат, преку насочување на нивното внимание врз граматичката форма со која е преплавен инпутот. Техниките на доаѓање до граматичките правила не со експлицитни објаснувања, туку со воочувања на граматичкото правило од соодветно структуриран инпут, во наставата по немајчин јазик се покажуваат како позитивни педагошки техники. Техниката за препознавање на граматичките форми и нивно генерализирање е иновативна техника, која за разлика од традиционалниот пристап, подучувањето граматика го прави индуктивно, на учениците им овозможува имплицитно да го усвојуваат немајчиниот јазик, преку нивните внатрешни психолошки механизми. Комуникативниот приод е многу поефикасен од традиционалниот, експликаторен пристап.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Г. Алексова и др., Прирачник за наставата по немајчин јазик за наставниците од основното, средното и високото образование. Скопје: Британски совет, 2011.
- [2] Б. Конески, Граматика на македонскиот литературен јазик. Скопје: Култура, 1982.
- [3] М. Кусевска и Л. Митковска, Зборувате ли македонски?! Do you speak Macedonian. Elementary Course. Скопје: МЕДИС-информатика, 1995.
- [4] J. Lee and B. VanPatten, Making Communicative Language Teaching Happen. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 2003.
- [5] B. VanPatten, From Input to Output. A teacher's Guide to Second Language Acquisition. New York: McGraw-Hill, 2003.
- [6] B. VanPatten and A. Benatti, Key Terms in SLA. London: Continuum, 2010.